
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій
Кафедра журналістики та філології

Ministry of Education of Ukraine
Sumy State University
Faculty of Foreign Philology
and Social Communications
Department of Journalism and Philology

XII

ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СВІТОВІ ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ

ДВАНАДЦЯТА МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

JOURNALISM EDUCATION IN UKRINE: WORLD-PROFESSIONAL STANDARDS

THE XIIth INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

Суми, 8–9 червня 2016
Sumy, 8–9 June 2016

12. Русакова О. Политический медиадискурс и медиатизация политики как концепты политической коммуникативистики / Ольга Фредовна Русакова, Екатерина Григорьевна Грибовод // Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук. – 2014. – Том 14. – Вып. 4. – С. 65–77.

13. Саблина А. Принцип увлекательной новости в презентации информации об украинском кризисе / Саблина Александра Николаевна // Историческая и социально-образовательная мысль. Филология и лингвистика. – 2014. – № 5 (27). – С. 286–288.

14. Сапунов В. Дезинформация как двигатель Евромайдана [Электронный ресурс] / Владимир Сапунов. – Режим доступа : http://4pera.ru/news/analytics/dezinformatsiya_kak_dvigatel_evromaydana/

15. Сапунов В. Манипулятивные приемы украинских СМИ в период информационной войны рубежа 2013–2014 годов / В. И. Сапунов // Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика. – 2015. – № 1. – С. 122–124.

16. Фролкин П. Информационная война против России и национализм на Украине как актуальная угроза национальной безопасности РФ / Фролкин Павел Петрович, Шишкин Дмитрий Петрович // Информационная безопасность регионов. – 2014. – № 2. – С. 75–79.

17. A Rude Awakening: Ramification of Russian Agression Towards Ukraine / Niklas Granholm, Johannes Malminen, and Gudrun Persson (eds.). – Stockholm : FOI, 2014. – 90 p.

18. Open Europe: Cultural Dialogue Across Borders. Volume 1. Europe of the Wary: New Communication and Information Order for Reduction of Tension within the United Europe / Edited by Wiesława Piątkowska-Stepaniak. – Opole, 2014. – 202 p.

19. Ukraine and Russia: Peoples, Politics, Propaganda and Perspectives / Edited by Agnieszka Pikulicka-Wilczewska & Richard Sakwa. – Bristol, UK : E-International Relations Publishing, 2015. – 286 p.

ВИСВІТЛЕННЯ ПОДІЙ В УКРАЇНІ ЧАСІВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА ПОЛЬСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ (НА ПРИКЛАДІ РЕПОРТАЖУ МАРІЇ СТЕПАН «КІНЕЦЬ РЕВОЛЮЦІЇ»)

Юлія Дунаєвська,
студентка 1 курсу СумДУ, МДм-51
Наук. керівник – Ірина Жиленко,
к. ф. н., доцент, СумДУ

Висвітлюються події Революції Гідності на польському телебаченні. Інтерпретацію західних геополітичних сусідів аналізуємо на прикладі репортажу Марії Степан «Кінець революції».

Ключові слова: телеканал, сюжет, репортаж.

COVERAGE OF THE EVENTS IN UKRAINE DURING THE REVOLUTION OF DIGNITY ON THE POLISH TELEVISION

Ylía Dunaevska,
1st year student, MDm-51
Scientific supervisor – Iryna Zhylenko,
associate professor, Sumy State University

These theses examined the coverage of the Revolution of Dignity on the Polish television. The interpretation of Western geopolitical neighbors is analyzed through the example of the report “End of Revolution” made by Maria Stepan.

Key words: television, plot, report

21 листопада 2013 р. – 22 лютого 2014 р. – ці дати знаменують початок і кінець революційних подій в Україні. Згодом цей проміжок часу в сучасній історії нашої держави отримає назву «Революція Гідності». Увага міжнародної спільноти в цей нелегкий період була прикута до України. Провідні європейські та американські видання містили статті про події на київському Майдані Незалежності, а кожен інформаційний випуск сусідньої Росії розпочинався новинами з України. Чи дотримувалися журналісти-міжнародники новинних стандартів журналістики, розповідаючи про революційні події в нашій державі? Це дуже широке запитання, відповідь на яке потребує ґрунтовного аналізу багатьох публікацій. У нашій роботі наблизимося до зазначеного завдання і дамо відповідь на дотичне запитання: якою побачили поляки «Революцію Гідності» в Україні? Для прикладу візьмемо сюжет з польського телеканалу «Program Pierwszy Telewizji Polskiej» (TVP), а саме – телерепортаж «Кінець революції» (автор Марія Степан). Від часу, коли розпочалися згадані події, минуло три роки. Відносна новизна обумовлює не лише інтерес саме до цієї теми, а й пояснює відсутність наукового доробку, що зумовлює *актуальність* нашого дослідження.

Мета роботи – проаналізувати журналістські матеріали телеканалу «Program Pierwszy Telewizji Polskiej», в яких висвітлюються події в Україні зими 2013–2014 років, а саме – репортаж «Кінець революції» та з'ясувати їхню відповідність журналістським стандартам і технічну складову подачі інформації.

Об'єкт нашого дослідження – репортаж як інформаційний жанр. *Предмет* – телерепортаж «Кінець революції».

Марія Степан, телерепортер із Польщі, працює в новинній програмі Wiadomości на громадському телеканалі «TVP» 5 років. Українка за походженням, вона вже два десятиліття приїжджає в Україну висвітлювати важливі політичні події, серед них і революційні зими 2013–2014. Марія провела ряд прямих включень з Майдану Незалежності та є автором новинних сюжетів та репортажів.

Телерепортаж «Кінець революції» був представлений в ефірі телеканалу «Program Pierwszy Telewizji Polskiej» у травня 2014 року. Інавгурація п'ятого Президента України та суб'єктивний погляд цієї журналістки стала новою точкою відліку. Варто зазначити, що телерепортаж виходив не в новинному випуску, а перед ним, як спецтема. Тому загальновідомі новинні стандарти (повнота, баланс думок, оперативність, достовірність) не є критеріями для аналізу саме цього журналістського матеріалу.

Репортаж є інформаційним жанром журналістики. Втім, як зазначав журналістикознавець Володимир Здоровага, «поділ журналістських творів на жанри і жанрові групи досить умовний. Життя, жива журналістська практика завжди багатші, ніж наукові уявлення про них» [2, 147]. У цьому телерепортажі бачимо елементи такого аналітичного жанру, як огляд. Адже основна сюжетна лінія – інтерв'ю з протестувальником (бійцем 38 сотні) переривається відеорядом з інших подій (інавгурація Президента, криваві події 18-19 лютого 2014, референдум в Криму тощо). Відтак сама структура цілком виправдовує назву «Кінець революції» – і цей сюжет як підсумок ключових подій. Пояснення такої інтеграції різних жанрів журналістики у матеріалі польської журналістики знаходимо у вищезгаданому посібнику. Виявляється, «у польському словнику літературних термінів репортаж визначається як журналістсько-письменницький жанр, своєрідний звіт про події, які безпосередньо спостерігав автор або був її учасником» [2, 172]. Отже, тому посприяла специфіка суто польського підходу до реалізації цього жанру журналістики.

Повернемося ще до одного цікавого моменту: герой сюжету – типовий представник протестувальників – Алекс Вінер – він же борець 38 сотні. Це є спосіб персоналізації предметних тем, так звана техніка «особового репортажу» [1, 66]. Інтерв'ю записане на місці протестів на фоні шин, що допомагає краще розкрити образ ге-

роя та додає необхідного колориту, підтверджує присутність і самої журналістики на місці події. Марія Степан уникає штампів – наприклад, табличок на в'їзді в місто чи будинках. Про місце краще розповість унікальний інтершум або деталі. Шукуючи, що зняти, завжди варто віддавати перевагу чомусь унікальному – такому, що є лише в місці, про яке ви розповідаєте. А знімаючи, не слід забувати про логіку майбутнього сюжету, в якому кожен наступний кадр або сцена має впливати з уже показаного. І це прослідковується у її сюжеті.

Сам репортаж розпочинається відеорядом кадрів з Майдану Незалежності та аудіосупровідом. У якості саунд-треку – пісня «Веселі, брате, часи настали» – відомої української рок-групи «Океан Ельзи». Це є музичне обрамлення відео, яке звучить і наприкінці сюжету. Також у якості музичного супроводу використана лемківська народна пісня «Ой плине кача» у виконанні вокальної формації «Пікардійська терція», що є неофіційним гімном «Євромайдану». Важливе значення має також інтершум, хоча переважно під час закадрової начитки використовуються інші аудіофайли, які стали своєрідними маркерами революції (наприклад, як пісня «Горіла шина палала»).

Ще одна особливість репортажу, яка простежується і в сюжеті Марії Степан – «розкриття показових процесів та пояснення їхнього значення у рамках смислового зв'язку (аналітично-дедуктивний метод) [1, 103].

Телерепортаж має динаміку. Різка зміна кадрів не дозволяє глядачеві відстроїтися від розповіді. Тому ж сприяє і якісна та насичена звукова доріжка, а також різкі контрасти. В одному з епізодів, де Марія показує анексію Криму, вона подає два різко протилежні синхрони підряд. На одному з них жінка говорить «Ми не хотим в Росію, мы хотим мира!». На іншому, в наступному кадрі, – відповідь чоловіка на запитання, за що голосували («за приєднання Криму до Росії, бо в Україні «кровавая диктатура бандеровцев»). І виникає питання: «Чому ж тоді люди на референдумі голосували за Росію, якщо попередньо не хотіли приєднання? Щось змінилося?» Тут є кілька варіантів висновків, які може зробити глядач: 1) у різних людей різні думки; 2) результати референдуму фіктивні. Точної відповіді, так само, як і статистичних даних у сюжеті, немає. Відтак бачимо використання маніпулятивного прийому. Тим більше, що після слів чоловіка, який голосував за «приєднання до Росії», вже наступний кадр – як тому підтвердження – бойові тренування протестувальників та палаючі шини на Майдані Незалежності в Києві. Хронометраж телерепортажу «Кінець революції» – чотири хвилини. Зрозуміло, що цього часу замало не тільки для аналізу, а навіть для повноти інформування. Тому і маємо такі журналістські огріхи.

Яким Марія Степан зображувала «Майдан»? Найбільш промовистими є деталі. Закадрового тексту була мінімальна кількість. На противагу тому – яскравий та насичений відеоряд. Серед деталей: шини, подерті прапори України, пусті пляшки з пива, продаж магнітів та іншої сувенірної продукції з символікою Революції (комерціалізація майдану). На противагу цим кадрам – епізод з весілля двох протестувальників, що познайомилися під час Революції і побралися просто на Майдані.

Також деталями є фото героїв Небесної сотні та каска в крові. Остання деталь є символом смерті. Марія Степан делікатно висвітлює цю тему. Попри те, що оминути кадрів з похоронів героїв «Небесної сотні» було неможливо (бо це була одна з ключових подій революції), смерть показана лише через символи. Відсутні кадри, які б суперечили журналістській етиці (де показано, як люди вмирили, як витікала кров, мозок). На противагу цим кадрам – ще один цікавий епізод, відзнятий в Криму. У так званих «зелених чоловічків» у кадрі показували зброю. Це була відповідь на ті численні розповіді, ніби форму можна купити в будь-якій крамниці. Запитання, які ставила Марія, були доволі провокативними. Більше того, відчува-

лася певна упередженість. Наприклад, в уточнюючому запитанні: «Хто? Путин?» до запитання «Хто сказав вам бути здесь?». І хоча здоровий глузд і власні переконання заважають бачити в тому провокацію, але по факту це питання не було коректним. Втім, звинувачувати польського репортера у необ'єктивному висвітленні подій не можна, адже вона показувала не лише протестувальників з Майдану, а й тих, хто зараз називає себе громадянами «ЛНР» та «ДНР». Це відеофрагменти, на яких представники іншого табору протестувальників підпалюють державний прапор. Наголошуємо – основна сюжетна лінія репортажу – розмова з протестувальником з «Майдану».

Таким чином, телерепортаж «Кінець Революції» Марії Степан – яскравий та насичений. Цікаві герої, деталізація, яскраві кадри, якісний музичний супровід – все це змушує телеглядача дочекатися фінального кадру. Сюжет побудований за законами драматургії, емоційно забарвлений, що, безумовно, припустимо для жанру телерепортажу. Однак у ньому ж бачимо порушення деяких професійних стандартів журналістики. Зокрема таких, як баланс думок та повнота інформації. Якими революційні події в Україні побачили поляки? Необхідними, виправданими та важливими для українського суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник / Пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; За загал. ред. В. Ф. Іванова. – К. : Академія Української преси, Центр Вільної преси, 2011. – 348 с.
2. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості / В. Здоровега – Л. : Видавництво «Паіс», 2004. – 268 с.
3. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення; професійна етика журналіста-інформаційника. – К.: Видавництво «ХББ», 2006. – 120 с.

ВИДАВНИЧІ ТА ЖУРНАЛІСТСЬКІ ПРОЕКТИ ПРЕДСТАВЛЕНІ НА РОСІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПЛАТФОРМАХ У 2015 РОЦІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Надія Подоляка,
канд. н. із соц. ком., ст. викладач, СумДУ
Яна Гирич,
студентка 5 курсу, СумДУ, МДм-51

На основі досліджень українських та російських краудфандингових платформ зроблено порівняльний аналіз успішних видавничих та журналістських проєктів 2015 року.

Ключові слова: крауд-технології, краудфандинг, видавнича справа, журналістика.

PUBLISHING AND JOURNALISM PROJECTS IN THE RUSSIAN AND UKRAINIAN CROWDFUNDING PLATFORMS IN 2015: COMPARATIVE ANALYSIS

Nadiya Podolyaka,
PhD of social. com., p. teacher of Sumy State University
Yana Hrych,
5rd year student, МДм-51